

ARAŞTIRMA / RESEARCH

Üniversite Düzeyinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Engelli Bireylere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Sağlık Alanında Eğitim Görmenin Pozitif Bir Etkisi Var mıdır? Bir Gözlemsel Çalışma

Examination of the Attitudes of Students at the University Level Towards Disabled Individuals: Is There a Positive Effect of Education In The Field of Health? An Observational Study

İbrahim KEKLİCEK¹, Agah Sinan ÜNSAR²¹Edirne Sultan 1. Murat Devlet Hastanesi, Edirne²Trakya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimleri Fakültesi, Edirne

Geliş tarihi/Received: 28.06.2021

Kabul tarihi/Accepted: 21.09.2021

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

İbrahim KEKLİCEK, Destek ve Kalite Müdürü
Edirne Sultan 1. Murat Devlet Hastanesi,
Destek ve Kalite Hizmetleri Müdürlüğü, Edirne
E-posta: ibrahimkeklincek@trakya.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9765-0744

Agah Sinan ÜNSAR, Prof. Dr.

ORCID: 0000-0003-2719-8689

Öz

Amaç: Üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumlarının çok boyutlu olarak incelenmesi ve sağlık alanında eğitim alıp almama durumlarına göre öğrencilerin engelli bireylere yönelik tutumlarının nasıl etkilendiğinin araştırılması amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya herhangi bir sağlık sorunu olmayan 528 üniversite öğrencisi dâhil edildi. Katılımcılar duygu, düşünce ve davranış alt boyutlarından oluşan Engellilere Yönelik Çok Boyutlu Tutum Ölçeği'ni Google Form aracılığı ile doldurdular. Ölçeğin tüm alt boyutları madde bazlı olarak; cinsiyet, sağlık alanında eğitim alıp almama, lisans veya ön lisans eğitim görmeye durumları dikkate alınarak karşılaştırıldı.

Bulgular: Çalışmaya katılanların %37,1'ni (n=196) erkek, %62,9'nu (n=332) kadın öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin %53,4'ü (n=282) sağlık dışında bir alanda, %46,6'sı (n=246) sağlık alanında eğitim aldığını belirtirken; %22'si (n=116) ön-lisans, %78'i (n=412) lisans eğitimi aldığını beyan etti. Kadın ve erkeklerde engelli bireylere yönelik tutumların bazı parametrelerde farklı olduğu (p<0,05), ön lisans düzeyinde öğrenim görenlerin daha pozitif tutumlarının olduğu (p<0,05) görüldü. Ayrıca sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin sağlık alanı dışındakilere göre engelli bireylere yönelik rahatlık alt boyutunda daha pozitif tutum gösterdikleri (p=0,038) tespit edildi.

Sonuç: Çalışmanın sonuçları; üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik pozitif tutumlarının; kadın olmak, sağlık alanında okumak ve ön lisans bölümlerinde eğitim görmekten kaynaklandığını gösterdi.

Anahtar Kelimeler: Hassas popülasyonlar, tutum, öğrenciler, cinsiyet, engellilik.

Abstract

Objective: It was aimed to examine the attitudes of university students towards disabled people in a multidimensional way and to investigate how students' attitudes towards disabled people are affected according to whether they have received education in the field of health or not.

Material and Method: 528 university students without any health problems were included in the study. Participants filled out the Multidimensional Attitude Scale towards Disabled Persons, which consists of emotion, thought, and behavior sub-dimensions, via Google Form. All sub-dimensions of the scale were compared according to gender, education in the field of health, undergraduate or associate degree education status.

Results: Of the participants, 37.1% (n=196) were male and 62.9% (n=332) were female students. While 53.4% (n=282) of the students stated that they received education in a field other than health, 46.6% (n=246) of the students stated that they received education in the field of health; 22% (n=116) declared that they had an associate degree and 78% (n=412) had an undergraduate education. It was observed that the attitudes towards disabled individuals in men and women were different in some parameters (p<0.05), and those who were educated at the associate degree level had more positive attitudes (p<0.05). In addition, it was determined that the students studying in the health field showed more positive attitudes towards the disabled individuals in the comfort sub-dimension (p=0.038) than those outside the health field.

Conclusion: The study results showed that the positive attitudes of university students towards people with disabilities were due to being a woman, studying in the field of health, and being educated in associate degree departments.

Keywords: Vulnerable populations, attitude, students, gender identity, disability.

1. Giriş

Engelli bireylere yönelik farkındalığın ve toplum hayatına katılımlarının iyileştirilmesine yönelik dünya çapında birçok faaliyet yürütülmektedir (1-3). Tüm bu faaliyetlerin temel amacı; toplumsal kaynaşmayı önleyen engelli bireylere yönelik ayrımcılığın veya yalnızlaştırmanın önüne geçebilmektir. Ulusal ve uluslararası platformlarda engelli bireylerin toplumun diğer bireyleriyle eş değer özellikte birey olduklarına dair fikirlerin geliştirilmesi ve buna yönelik toplumsal yapılanma düzenlenmesinin önemli olduğu sıkça vurgulanmaktadır (4-7). Bu tip toplum mühendisliği uygulamalarının hedefe ulaşabilmesi için hazırlayıcı faktörlerin detaylıca incelenmesi gerektiğinin önemi bilinmektedir (1-3, 8). Bu nedenle şimdiki çalışma üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin engelli bireylere karşı tutumlarını çok boyutlu bir şekilde inceleyerek, eğitimlerinin sağlık alanında olup olmamasına bağlı olarak tutumla ilişkili sonuçlarının nasıl etkilendiğini araştırmak amaçları ile gözlemsel bir araştırma olarak planlandı.

Ülkemizde engelli bireylerin toplumla kaynaşma sürecini kolaylaştırmaya yönelik çalışmaların içerisinde üniversitelerde engelli öğrenci birimlerinin kurulması da yer almaktadır (9). Özellikle yükseköğrenim sürecinde engelli öğrencilerin katılımını kısıtlayan faktörleri dengelemek amacıyla işlev gören bu birimlerin faaliyetlerini destekleyebilmek için üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumlarını da bilmek değerli olacaktır.

Üniversite öğrencileri; toplumun şekillenmesinde önemli bir role sahip eğitimli meslek elemanı adaylarıdır. Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin birçok alanda olduğu gibi engelli bireylere yönelik tutum ve düşünceleri de halen araştırılmakta olan güncel bir konudur (10-14). Literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumlarını inceleyen ulusal ve uluslararası birçok çalışmanın olduğu görülmektedir (10-13). Gözlemlenen alandaki bu çalışmaların çoğunlukla belirli bir fakülte veya üniversite öğrencilerine yönelik olarak yürütüldüğü ve öğrencilerin olumlu tutumlarını geliştirmeye yönelik neler yapılabileceği ile ilgili çıktılar öne sürdüğü görülmüştür (14-22). Bununla birlikte, öğrencilerin sağlık alanında eğitim görüyor olmasının özel bir katkı sağlayıp sağlamadığına yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bilindiği gibi üniversite eğitiminin alana özel yapılandırılmış programları bulunmaktadır. Bu noktada; sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin engelli bireylere yönelik konularla karşılaşma olasılığı diğer alanlarda eğitim gören öğrencilere oranla daha yüksektir. Bu nedenle sağlık alanında eğitim görme faktörünün öğrencilerin engelli bireylere yönelik tutumlarının iyileştirip iyileştirmediğine dair bir katkı sağlayıp sağlamadığı konusu araştırılmalıdır. Böylece, öğrencilerin eğitim programında engellilere yönelik konuların olması gerekip gerekmediğine dair bir çıkarıma ulaşılabilir. Ayrıca; engelli bireylerin eşitlik ekseninde topluma dâhil ve kabul edilmesi konularını ele almak için öğrencilerin engelliliğe yönelik tutumlarını incelemek çok önemlidir (13). Şimdiki çalışmanın sonuçları güncel literatüre katkı sağlayarak, ülkemizdeki üniversite öğrencilerinin engellilikle ilgili tutumları ve bunu etkileyen faktörler üzerinde bulgulara ulaşmak amaçları üzerine kuruldu.

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Tipi

Gözlemsel, prospektif çalışmadır.

2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma dijital olarak Google Form üzerinden yürütüldü. Veriler 1 Nisan-15 Mayıs 2021 tarihleri arasında toplandı.

2.3. Veri Toplamam Araçları

Potansiyel katılımcılar, sosyal medya aracılığı ile herkese açık öğrenci platformlarından katılım linkini içeren dijital duyuru afişi ile davet edildi. Sosyal medya erişimi olmayan bireylere ulaşılabilmesi yanlılık olarak değerlendirildi. Girişinde; çalışmanın amacı, veri toplama biçimi ve içeriği ile ilgili aydınlatılmış ve bilgilendirilmiş onamı içeren ve kişinin onam kutucuğu kısmını işaretlemesi ile diğer soruları görebildiği bir form oluşturuldu (Google-Forms). Bireylere form içinde; yaş, cinsiyet, herhangi bir kronik hastalığının olup olmadığı (sistemik, psikiyatrik, nöromusküler vb.), eğitim aldığı alanın sağlık alanı veya dışında bir alan olup olmadığı, lisans veya ön lisans eğitimi durumunu belirttikleri tanımlayıcı bilgileri soruldu. Ardından bireylerin yine bu form aracılığıyla; "Engellilere Yönelik Çok Boyutlu Tutum Ölçeği" ni doldurmaları istendi (23).

Yazarlardan ölçeğin kullanımı için izin alındı. Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun 24.03.2021 tarih ve 03/13 numaralı kararıyla çalışmanın etik onayı alındı. Araştırmaya, Türkiye'nin farklı üniversitelerinde öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü 528 üniversite öğrencisi katıldı. Ayrıca empati düzeyini değiştirebileceği ön görüldüğü için herhangi bir kronik hastalığı olan bireyler çalışmadan çıkarıldı.

2.3.1. Engellilere Yönelik Çok Boyutlu Tutum Ölçeği

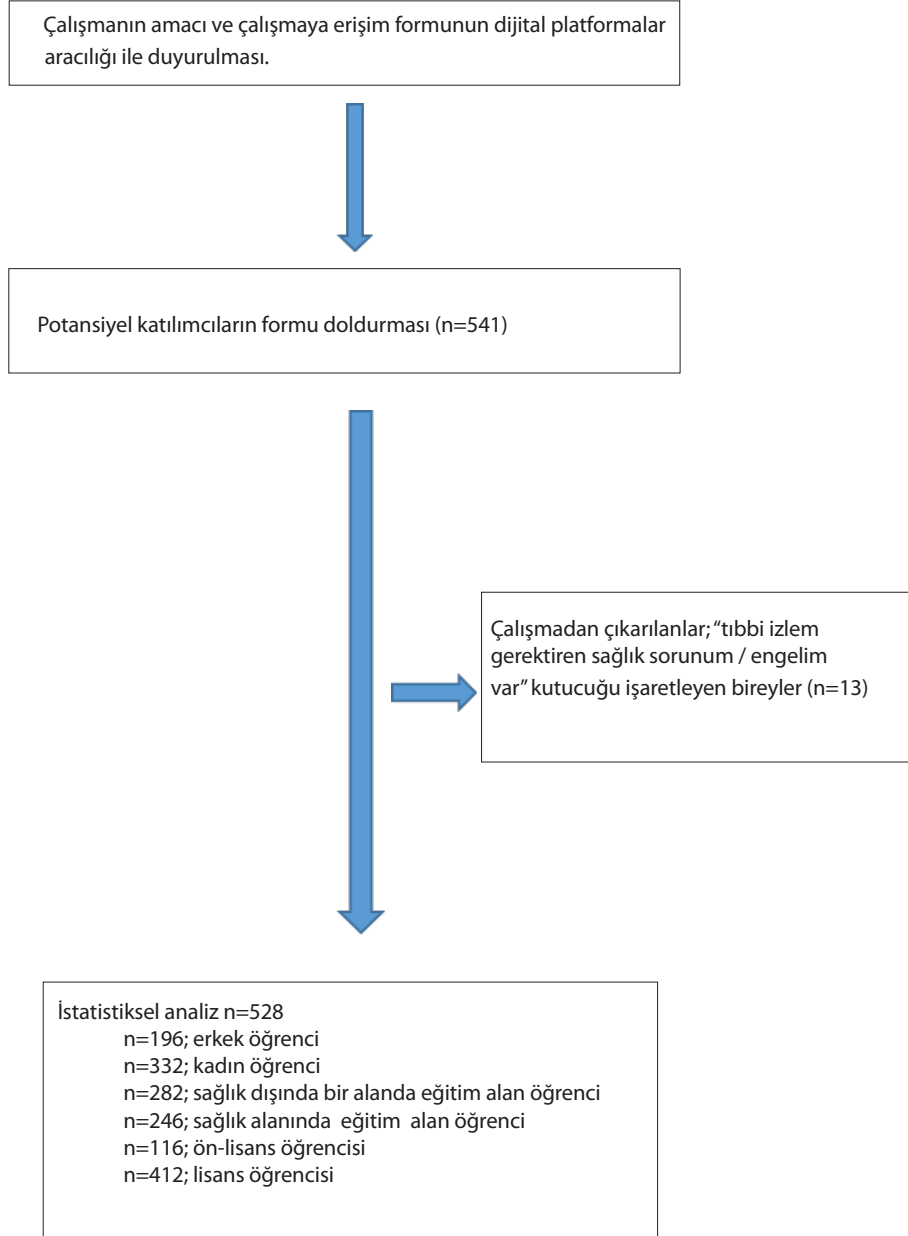
Yelpaze ve Türküm (23) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan bu ölçek, engelli bir bireyle karşılaşma durumu halinde kişide açığa çıkabilecek duygu, düşünce ve davranışları derecelendirme yoluyla ölçmeye çalışmaktadır. Geçerli-güvenilir olarak dilimize uyumu gerçekleştirilmiş bu ölçeğin girişinde, ölçeği dolduracak kişiye bir hikâye sunulur ve hikâyedeki karakterin hissetme ihtimali olan düşünce ve duyguları ve sergileme ihtimali olan davranışları puanlaması (1-5 arasında) istenir. Bireyin her bir alt boyuta verdiği puanın yüksekliği, ilgili alt boyutla ilgili tutumunu ifade eder. Ölçeğin içerdiği duygu boyutları; gerginlik, stres, çaresizlik, öfke, mahcubiyet, rahatlık, huzur, sakinlik, depresif, korku, üzüntü, utanç, acıma, suçluluk alt boyutlarından oluşmaktadır. Düşünce boyutu ise; o normal biri gibi görünüyor, biz onunla gerçekten iyi geçinebiliriz, arkadaşça görünüyor, yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım, benimle tanışmaktan keyif alacak, her ikimizi ilgilendiren konular hakkında onunla her zaman konuşabilirim, onun kendini daha rahat hissetmesini sağlayabilirim, onunla tanışmak neden iyi olmasın ki, ben bir sohbet başlatırsam bu onun hoşuna gidecektir alt boyutlarından oluşmaktadır. Davranışa ait boyutta; uzak durmak, kalkıp gitmek, gazete okumak veya cep telefonu ile konuşmak, her ne yapıyorsa ona devam etmek, oradan ayrılmak için bir bahane bulmak, başka bir masaya geçmek, eğer karşı taraftan bir girişim yoksa sohbeti başlatmak, bir sohbet başlatmak davranışları alt boyutlarını içermektedir (23).

2.4. Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi ve Verilerin İstatistiksel Analizi

Verilerin istatistiksel analizleri için SPSS 22.0 yazılımı kullanıldı. Çalışmanın örneklem evreni bilinen homojen toplumda bir milyon bireyi temsil eden asgari sayı olan 384 bireyi dikkate alınarak belirlendi (24). Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov ve Histogram testleri ile incelendi ve verilerde normal dağılım olduğu gözlemlendi. Araştırmanın sonuçları yüzdelerle ifade edildi. Gruplar

arası karşılaştırmalar; normal dağılım gösteren veriler için kullanılan Student-t test ile yürütüldü. Değişkenlerin gruplar üzerindeki bileşik ve sonuçlar üzerinde karıştırıcı olabilecek etkilerini inceleyerek (var ise) farklılıkların kaynağını teyit etmek amaçları ile lineer regresyon analizi ile gerçekleştirildi. İstatistiksel yanılma oranı 0,05 olarak belirlendi.

Araştırma raporunun yazımında STROBE kriterlerine (25,26) uygunluk gözetilerek sonuçlar raporlandı. Çalışmanın ilerleme süreci akış diyagramı üzerinde gösterildi (Şekil 1).

Şekil 1. Çalışmanın Akışı

3. Bulgular

Google anket formunu 541 öğrenci (18-27 yaş arası) doldurdu. Öğrencilerin 528' i sağlık sorunu yok seçeneğini işaretledi ve çalışmaya dâhil edildi. Çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin tanımlayıcı bilgileri Tablo 1'de özetlendi.

3.1. Ölçek Alt Boyutları Sonuçları

Ölçeğin tüm alt boyutları madde bazlı olarak; cinsiyet, sağlık alanında eğitim alıp almama lisans veya ön lisans eğitim görme durumları dikkate alınarak karşılaştırıldı.

3.1.1. Cinsiyetlerine Göre Katılımcıların Cevaplarının Karşılaştırılması

Duygu alt boyutlarında; öfke ($p=0,022$), sakinlik ($p=0,04$) boyutlarında farklılık olduğu görüldü.

Düşünce alt boyutlarında; o normal biri gibi görünüyor ($p=0,001$), biz onunla gerçekten iyi geçinebiliriz ($p=0,006$), arkadaşça görünüyor ($p=0,002$), yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım ($p=0,038$), onunla tanışmak neden iyi olmasın ki? ($p=0,001$), ben bir sohbet başlatırsam bu onun hoşuna gidecektir ($p=0,007$) boyutlarında farklılık olduğu görüldü.

Davranış alt boyutlarında; gazete okumak veya cep telefonu ile konuşmak ($p=0,007$), oradan ayrılmak için bir bahane bulmak ($p=0,038$), başka bir masaya geçmek ($p=0,029$), eğer karşı taraftan bir girişim yoksa sohbeti başlatmak ($p=0,011$) ve bir sohbet başlatmak ($p=0,006$) boyutlarında farklılık olduğu görüldü.

Bu sonuçlara göre; öfke duyguları hissetme durumları, gazete veya telefonla meşgul olma, oradan ayrılmak için bir bahane bulma, başka masaya geçme davranışlarını sergileme eğilimlerinin erkeklerde kadınlardan daha fazla olduğu bulundu. Kadınlarda sakinlik duygusunun erkeklere göre belirgin olduğu görüldü. Ayrıca; iyi geçinebiliriz, arkadaşça görünüyor, yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım, onunla tanışmak neden iyi olmasın ki?, ben bir sohbet başlatırsam bu onun hoşuna gidecektir düşünce alt boyutlarının ve eğer karşı taraftan bir girişim yoksa sohbeti başlatmak ve bir sohbet başlatmak davranış alt boyutlarının kadınlarda erkeklere göre daha yüksek puan aldığı görüldü. Ölçeğin diğer alt boyutlarında kadın ve erkek öğrencilerin benzer cevaplar verdiği görüldü ($p>0,05$) (Tablo 1-3).

3.1.2. Sağlık Alanında Eğitim Görüp Görmeme Durumuna Göre Verilen Yanıtların Karşılaştırılması

Sağlık alanı dışında öğrenim gören öğrencilerin rahatlık ($p=0,038$) duygusu alt boyutuna daha yüksek puan verdiği görüldü. Rahatlık dışındaki herhangi bir alt boyutta gruplar arasında farklılık olmadığı görüldü ($p>0,05$) (Tablo 1-3).

3.1.3. Lisans veya Ön Lisans Düzeyinde Eğitim Görüyor Olma Durumuna Göre Sonuçların Karşılaştırılması

Huzur ($p=0,031$), sakinlik ($p=0,009$), suçluluk ($p=0,017$) alt boyutlarında gruplar arasında farklılık olduğu görüldü. Bu sonuçlara göre; ön lisans öğrenim gören öğrencilerin lisans öğrenim gören öğrencilere göre huzur ve sakinlik hislerinin daha fazla olacağı görüldü. Bununla birlikte, lisans öğrencilerinde ön lisans öğrencilerine göre daha fazla suçluluk hissi oluşacağı görüldü (Tablo 1-3).

Tablo 1: Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

Katılımcıların Genel Bilgileri (n=528)		
	Ortalama $\pm$ SS	
Yaş	21,43 $\pm$ 2,01	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	332	62,9
Erkek	196	37,1
Eğitim Alanı		
Sağlık Alanı	246	46,6
Sağlık Dışı Alan	282	53,4
Eğitim Düzeyi		
Lisans	412	78
Ön Lisans	116	22
Sağlık Alanı Bölümleri		
Paramedik	11	2,08
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	54	10,23
Sağlık Yönetimi	33	6,25
Tıp	29	5,49
Veterinerlik	3	0,57
Acil Yardım ve Afet Yönetimi	22	4,17
Hemşirelik	42	7,95
Dil ve Konuşma Terapistliği	2	0,38
Beslenme ve Diyetetik	8	1,52
Ergoterapi	6	1,14
Eczacılık	8	1,52
Tıbbi Laboratuvar Teknikerliği	7	1,33
Yaşlı Bakım Teknikerliği	6	1,14
Tıbbi Sekreterlik	10	1,89
Diş Hekimliği	5	0,95
Sağlık Dışı Alan Bölümleri		
Muhasebe ve Finans	4	0,76
İşletme	41	7,77
İktisat	33	6,25
Mimarlık	20	3,79
Sanat Tarihi	2	0,38
Türk Dili ve Edebiyatı	8	1,52
Gıda Mühendisliği	4	0,76
Bilgisayar Mühendisliği	16	3,03
Beden Eğitimi ve Spor	8	1,52
Pediyatrik Danışmanlık ve Rehberlik	11	2,08
İş Sağlığı ve Güvenliği	4	0,76
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	9	1,70
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	2	0,38
İlahiyat	2	0,38
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları	2	0,38
Endüstri Mühendisliği	8	1,52
Bankacılık ve Sigortacılık	4	0,76
İnşaat Mühendisliği	2	0,38
Genetik ve Biyo-mühendislik	2	0,38
Bilgisayar Programcılığı	23	4,36
Elektrik-Elektronik Mühendisliği	8	1,52
Turizm-İşletme	10	1,89

Tablo 1. (Devam) Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

Katılımcıların Genel Bilgileri (n=528)		
	n	%
Turizm-İşletme	10	1,89
Çalışma Ekonomisi	9	1,70
Tarih	6	1,14
Almanca Öğretmenliği	7	1,33
Fen Bilgisi Öğretmenliği	3	0,57
Müzik Öğretmenliği	2	0,38
Okul Öncesi Öğretmenliği	10	1,89
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	4	0,76
Makine Mühendisliği	5	0,95
Matematik	7	1,33
Biyoloji	6	1,14

3.2. Grupların, Duygu Alt Boyutları Üzerindeki Çoklu Etkilerinin Analizi

Gerginlik ($p=0,331$; $r=0,092$), stres ($p=0,213$; $r=0,131$), çaresizlik ($p=0,536$; $r=0,091$), mahcubiyet ($p=0,476$; $r=0,098$), rahatlık ($p=0,149$; $r=0,142$), huzur ($p=0,117$; $r=0,150$), depresif ($p=0,359$; $r=0,111$), korku ($p=0,995$; $r=0,016$), üzüntü ($p=0,597$; $r=0,085$), utanç ($p=0,853$; $r=0,055$), acıma ($p=0,725$; $r=0,071$), suçluluk ($p=0,183$; $r=0,136$) duyguları ile ilişkili tutumların; kadın/erkek olma, sağlık alanı/sağlık alanı dışında okuma, lisans/ön lisans okuma gibi faktörlerden etkilenmediği görüldü. Bu nedenle; lisans ve ön lisans düzeyinde eğitim görmeyen karşılaştırıldığı sonuçlardan huzur, suçluluk ve rahatlık duygu alt boyutu sonuçlarının klinik olarak anlamlı olmadığı belirlendi.

Lisans düzeyinde eğitim alma ($p=0,04$) ve erkek cinsiyetinde olmanın ($p=0,003$), öfke duygu alt boyutunun belirleyicilerinden ($p=0,013$; $r=0,201$) olduğu görüldü. Sakinlik ($p=0,02$, $r=0,192$) duygusu alt boyutundaki yüksek puanın ön lisans eğitiminden kaynaklandığı ($p=0,042$) tespit edildi. Sonuçlar bu yönüyle ikili karşılaştırmalarla uyumlu oldu.

3.3. Grupların, Düşünce Alt Boyutları Üzerindeki Çoklu Etkilerinin Analizi

Yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım ($p=0,128$; $r=0,147$), benimle tanışmaktan keyif alacak ($p=0,233$; $r=0,128$), her ikimizi ilgilendiren konular hakkında onunla her zaman konuşabilirim ($p=0,259$; $r=0,124$), onun kendini daha rahat hissetmesini sağlayabilirim ($p=0,489$; $r=0,096$), alt boyutlarının kadın/erkek olma, sağlık alanı/sağlık alanı dışında okuma, lisans/ön lisans okuma gibi faktörlerden etkilenmediği görüldü. Bu bulgular ikili karşılaştırma sonuçları ile uyumlu oldu.

O normal biri gibi görünüyör alt boyutundaki sonucun ($p<0,001$; $r=0,281$) kadın olma ($p=0,001$) ve sağlık alanında okumaktan ($p=0,002$) kaynaklandığı görüldü. Biz onunla gerçekten iyi geçinebiliriz ($p=0,02$; $r=0,192$) alt boyutunun kadın olma faktöründen etkilendiği ($p=0,002$), arkadaşça görünüyor alt boyutunun ($p=0,009$; $r=0,209$) kadın olma faktöründen ($p=0,003$) etkilendiği, onunla tanışmak neden iyi olmasın ki? ($p=0,003$; $r=0,147$) alt boyutunun kadın olma faktöründen etkilendiği

($p>0,001$), ben bir sohbet başlatırsam bu onun hoşuna gidecektir ($p=0,011$; $r=0,204$) alt boyutunun kadın olma faktöründen etkilendiği ($p=0,001$) görüldü. Bu sonuçlar ikili karşılaştırma sonuçları ile uyumlu oldu.

3.4. Grupların, Davranış Alt Boyutları Üzerindeki Çoklu Etkilerinin Analizi

Davranışa ait; uzak durmak ($p=0,628$; $r=0,082$), kalkıp gitmek ($p=0,428$; $r=0,014$), her yapıyorsa ona devam etmek ($p=0,497$; $r=0,095$), oradan ayrılmak için bir bahane bulmak ($p=0,177$; $r=0,137$), başka bir masaya geçmek ($p=0,055$; $r=0,139$) alt boyutlarının kadın/erkek olma, sağlık alanı/sağlık alanı dışında okuma, lisans/ön lisans okuma gibi faktörlerden etkilenmediği görüldü.

Gazete okumak veya cep telefonu ile konuşmanın ($p=0,021$; $r=0,191$) erkek olma faktöründen etkilendiği ($p=0,002$), eğer karşı taraftan bir girişim yoksa sohbeti başlatmak alt boyutunun ($p=0,017$; $r=0,196$) kadın olma faktöründen etkilendiği ($p=0,031$) ve bir sohbet başlatmak alt boyutunun ($p=0,022$; $r=0,191$) da kadın olma faktöründen ($p=0,01$) etkilendiği görüldü. Bu sonuçlar ikili karşılaştırma sonuçları ile uyumlu oldu (Tablo 4).

4. Tartışma

Bu araştırma; kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre engelli bireylere karşı daha pozitif tutum içinde olduğunu, sağlık alanında okumanın engelli bireylere yönelik tutumu pozitif etkilediği, ön lisans öğrencilerinin lisans öğrencilerine göre daha pozitif duygu tutumları içinde olduğunu gösterdi.

Üniversitede öğrenim gören kadın ve erkek öğrencilerin engellilere yönelik tutumları ile ilgili literatürde farklı sonuçlar bulunmaktadır. Bir grup çalışma erkek öğrencilerin tutumlarının daha pozitif yönde olduğunu belirtirken (15, 20,27) bazı araştırmalar (28,29) kadın öğrencilerin daha olumlu tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir. Şimdiki çalışmada, kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla pozitif tutum sergilemektedirler. Bu sonuç literatürle benzerlik göstermektedir. Ancak; kadın öğrencilerin erkeklere oranla gösterdiği daha pozitif tutumun hem duygu hem düşünce hem de davranışsal boyutlarda açığa çıkması ilginçtir. Kadın öğrenciler kendi pozitif tutumlarını farklı şekillerde yansıtabilmektedir. Bununla birlikte; erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek öfke duygusu hissettikleri görülmektedir. Literatürde erkek öğrencilerin öfke duygusu ile ilgili sonuç bildiren bir çalışmaya rastlanmaması tartışmayı sınırlamaktadır. Erkek katılımcıların öfke duygusunun kadınlara göre fazla olmasına neden olacak çağrışımın nedeni ve bu duygunun besleyicilerine yönelik daha detaylı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Literatürdeki çalışmaların genellikle belirli bir grup öğrenci üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Hemşirelerde, tıp eğitimi alan öğrencilerde, spor bilimlerindeki öğrencilerde, fizyoterapi ve rehabilitasyon veya ergoterapi vb. gibi alanlarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin tutumları incelenmiş; okudukları sınıflara, gelir durumlarına, engelli bireylerle karşılaşma durumlarına, ikamet ettikleri bölgelere göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 2. Duygu Alt Boyutlarının; Cinsiyet, Eğitim Alanı ve Eğitim Düzeyine Göre Bulguları

Duygu Alt Boyutları	Cinsiyet	Ortalama ±Standart Sapma	Eğitim Alınan Alan	Ortalama ±Standart Sapma	Eğitim Düzeyi	Ortalama ±Standart Sapma
Gerginlik	Kadın	2,72±1,33	Sağlık alanı	2,72±1,30	Lisans	2,66±1,31
	Erkek	2,42±1,31	Sağlık alanı dışı	2,51±1,36	Ön lisans	2,43±1,39
Stres	Kadın	2,59±1,39	Sağlık alanı	2,67±1,30	Lisans	2,61±1,35
	Erkek	2,42±1,30	Sağlık alanı dışı	2,41±1,40	Ön lisans	2,24±1,34
Çaresizlik	Kadın	2,48±1,44	Sağlık alanı	2,48±1,38	Lisans	2,50±1,41
	Erkek	2,34±1,40	Sağlık alanı dışı	2,38±1,46	Ön lisans	2,18±1,44
Öfke	Kadın	1,35±0,85	Sağlık alanı	1,43±0,96	Lisans	1,51±1,09
	Erkek	1,70±1,34	Sağlık alanı dışı	1,52±1,16	Ön lisans	1,37±0,97
Mahcubiyet	Kadın	3,01±1,43	Sağlık alanı	3,04±1,36	Lisans	2,97±1,42
	Erkek	2,77±1,45	Sağlık alanı dışı	2,82±1,50	Ön lisans	2,77±1,53
Rahatlık	Kadın	2,35±1,26	Sağlık alanı	2,21±1,20	Lisans	2,32±1,25
	Erkek	2,44±1,37	Sağlık alanı dışı	2,54±1,36	Ön lisans	2,62±1,46
Huzur	Kadın	2,34±1,28	Sağlık alanı	2,29±1,21	Lisans	2,27±1,25
	Erkek	2,40±1,35	Sağlık alanı dışı	2,43±1,38	Ön lisans	2,72±1,42
Sakinlik	Kadın	2,69±1,28	Sağlık alanı	2,66±1,21	Lisans	2,69±1,24
	Erkek	3,04±1,35	Sağlık alanı dışı	2,95±1,38	Ön lisans	3,25±1,45
Depresif	Kadın	1,54±1,01	Sağlık alanı	1,58±0,99	Lisans	1,63±1,00
	Erkek	1,75±1,08	Sağlık alanı dışı	1,65±1,02	Ön lisans	1,60±1,16
Korku	Kadın	1,69±1,09	Sağlık alanı	1,71±1,02	Lisans	1,69±1,05
	Erkek	1,69±1,10	Sağlık alanı dışı	1,68±1,16	Ön lisans	1,68±1,24
Üzüntü	Kadın	2,98±1,40	Sağlık alanı	2,87±1,32	Lisans	2,96±1,38
	Erkek	2,84±1,40	Sağlık alanı dışı	2,97±1,46	Ön lisans	2,81±1,45
Suçluluk	Kadın	2,17±1,40	Sağlık alanı	2,16±1,30	Lisans	2,19±1,39
	Erkek	1,97±1,28	Sağlık alanı dışı	2,04±1,41	Ön lisans	1,75±1,38
Utanç	Kadın	2,09±1,37	Sağlık alanı	2,10±1,35	Lisans	2,14±1,38
	Erkek	2,23±1,40	Sağlık alanı dışı	2,17±1,41	Ön lisans	2,15±1,39
Acıma	Kadın	2,18±1,35	Sağlık alanı	2,13±1,28	Lisans	2,15±1,31
	Erkek	2,22±1,42	Sağlık alanı dışı	2,25±1,45	Ön lisans	2,36±1,56

Tablo 3. Düşünce Alt Boyutlarının; Cinsiyet, Eğitim Alanı Ve Eğitim Düzeyine Göre Bulguları

Düşünce Alt Boyutları	Cinsiyet	Ortalama ±Standart Sapma	Eğitim Alınan Alan	Ortalama ±Standart Sapma	Eğitim Düzeyi	Ortalama ±Standart Sapma
O normal biri gibi görünüyor.	Kadın	4,31±0,95	Sağlık alanı	4,03±1,11	Lisans	4,16±1,03
	Erkek	3,87±1,14	Sağlık alanı dışı	4,26±0,97	Ön lisans	4,10±1,08
Biz onunla gerçekten iyi geçinebiliriz.	Kadın	4,47±0,76	Sağlık alanı	4,37±0,85	Lisans	4,36±0,86
	Erkek	4,14±1,02	Sağlık alanı dışı	4,33±0,90	Ön lisans	4,31±0,95
Arkadaşça görünüyor.	Kadın	4,54±0,69	Sağlık alanı	4,47±0,77	Lisans	4,45±0,76
	Erkek	4,19±0,94	Sağlık alanı dışı	4,36±0,84	Ön lisans	4,27±0,95
Yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım.	Kadın	4,27±0,98	Sağlık alanı	4,22±0,99	Lisans	4,16±1,02
	Erkek	4,00±1,07	Sağlık alanı dışı	4,12±1,05	Ön lisans	4,18±1,01
Benimle tanışmaktan keyif alacak.	Kadın	4,17±0,91	Sağlık alanı	4,13±0,95	Lisans	4,08±0,98
	Erkek	3,96±1,06	Sağlık alanı dışı	4,07±1,00	Ön lisans	4,15±0,97
Her ikimizi ilgilendiren konular hakkında onunla her zaman konuşabilirim.	Kadın	4,51±0,76	Sağlık alanı	4,48±0,79	Lisans	4,43±0,83
	Erkek	4,33±0,96	Sağlık alanı dışı	4,41±0,89	Ön lisans	4,48±0,90
Onun kendini daha rahat hissetmesini sağlayabilirim	Kadın	4,45±0,79	Sağlık alanı	4,46±0,79	Lisans	4,40±0,83
	Erkek	4,34±0,85	Sağlık alanı dışı	4,36±0,83	Ön lisans	4,44±0,75
Onunla tanışmak neden iyi olmasın ki?	Kadın	4,56±0,72	Sağlık alanı	4,49±0,74	Lisans	4,43±0,83
	Erkek	4,20±0,94	Sağlık alanı dışı	4,37±0,89	Ön lisans	4,41±0,84
Ben bir sohbet başlatırsam bu onun hoşuna gidecektir.	Kadın	4,39±0,80	Sağlık alanı	4,27±0,89	Lisans	4,26±0,94
	Erkek	4,05±1,08	Sağlık alanı dışı	4,26±0,96	Ön lisans	4,29±0,92

Tablo 4. Davranış Alt Boyutlarının; Cinsiyet, Eğitim Alanı Ve Eğitim Düzeyine Göre Bulguları

Davranış Alt Boyutları	Cinsiyet	Ortalama ±Standart Sapma	Eğitim Alınan Alan	Ortalama ±Standart Sapma	Eğitim Düzeyi	Ortalama ±Standart Sapma
Uzak durmak	Kadın	1,36±0,79	Sağlık alanı	1,43±0,87	Lisans	1,38±0,77
	Erkek	1,43±0,84	Sağlık alanı dışı	1,35±0,75	Ön lisans	1,39±0,91
Kalkıp gitmek	Kadın	1,29±0,72	Sağlık alanı	1,35±0,79	Lisans	1,33±0,72
	Erkek	1,43±,83	Sağlık alanı dışı	1,34±0,75	Ön lisans	1,41±0,91
Gazete okumak veya cep telefonu ile konuşmak	Kadın	1,37±0,80	Sağlık alanı	1,48±0,83	Lisans	1,48±0,83
	Erkek	1,68±0,95	Sağlık alanı dışı	1,48±0,90	Ön lisans	1,50±0,99
Her yapıyorsa ona devam etmek	Kadın	2,58±1,39	Sağlık alanı	2,57±1,37	Lisans	2,65±1,37
	Erkek	2,61±1,25	Sağlık alanı dışı	2,61±1,31	Ön lisans	2,39±1,18
Oradan ayrılmak için bir bahane bulmak	Kadın	1,39±0,92	Sağlık alanı	1,47±0,98	Lisans	1,46±0,95
	Erkek	1,66±1,07	Sağlık alanı dışı	1,51±0,99	Ön lisans	1,60±1,11
Başka bir masaya geçmek	Kadın	1,04±0,24	Sağlık alanı	1,08±0,33	Lisans	1,08±0,40
	Erkek	1,20±0,67	Sağlık alanı dışı	1,12±0,55	Ön lisans	1,19±0,61
Eğer karşı taraftan bir girişim yoksa sohbeti başlatmak	Kadın	4,12±0,89	Sağlık alanı	4,02±0,92	Lisans	4,07±0,92
	Erkek	3,77±1,16	Sağlık alanı dışı	3,97±1,08	Ön lisans	3,72±1,27
Bir sohbet başlatmak	Kadın	4,25±0,83	Sağlık alanı	4,15±0,87	Lisans	4,18±0,83
	Erkek	3,91±1,00	Sağlık alanı dışı	4,11±0,95	Ön lisans	3,94±1,15

Bu çalışmalar (11, 28-32) eğitim alınan sınıf düzeyinde yükselme, gelir düzeyinde düşme ve daha kırsalda yaşama gibi faktörlerin bireylerin pozitif tutumlarını desteklediğini göstermiştir. Ayrıca; eğitimlerinde engelli bireylere yönelik farkındalığı arttıran dersleri alıp almamalarına göre tutumlarının da karşılaştırıldığı ve pozitif tutuma katkı yaptığını bildiren araştırmalar olduğu görülmektedir (33-35). Şimdiki çalışma önceki literatürün sunduğu bu bilgilerin dışında bir konuya odaklandı. Sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin engelli bireylerle karşılaştıklarında, sağlık alanında eğitim görmeyen öğrencilere kıyasla engelli bireyi daha normal olarak değerlendireceği tespit edildi. Sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin engelli bireylerin durumları ile ilgili birçok bilgi edinmiş olması veya hizmetlerini doğrudan engelli bireylere yönelik gerçekleştirme ihtimallerinden dolayı olması mümkündür. Burada ilginç olan sağlık alanında olup olmadığının engelli bireylere karşı diğer alt boyutlarda herhangi bir tutuma yönelik pozitif katkı sağlamadığıdır. Bu bulgu ile üniversite öğrencilerinde engelli bireylere yönelik pozitif tutumda sağlık alanında okumanın sınırlı oranda katkı yaptığı sonucuna varılmıştır.

Şimdiki araştırmanın ilginç bir başka sonucu ise; ön lisans eğitiminde olan öğrencilerin engelli bireylerle karşılaşma durumunda sakinlik duygusu alt boyutu puanının daha yüksek puan almasıdır. Literatüre bu yönüyle bakıldığında, lisans ve ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin engelli bireylere yönelik tutumlarını nasıl etkilediğine dair karşılaştırma yapan başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ön lisans öğrencilerinin (n=206, %78) sağlık alanında eğitim görüyor olması nedeniyle bu etki gerçekleşmiş olabilir. Yine de tüm grup değerlendirildiğinde sağlık alanında okumanın sakinlik duygularına bir katkı sağlamadığı görüldüğünden bu yorumun sadece bir teoriyle sınırlı kalacağı açıktır.

Yukarıda bahsi geçen önceki araştırmalar, engellilere yönelik tutumları değerlendirirken tutum ölçeklerinin total puanları üzerinden yorumlarda bulunmuşlardır. Şimdiki çalışma ise engelli bireylere yönelik genel tutumun alt boyutlarında farklılık olup olmadığına odaklanarak literatüre katkı sağlamıştır. Bu yöntemin seçilmesinin nedeni daha

detaylı tanımlayıcılara ulaşılmak istenmesidir. Sonuçta engellilere yönelik olumlu ve olumsuz tutumları besleyecek birçok duyguyu, düşünce ve davranış faktörü bulunmaktadır. Engelli bireylere yönelik tutumları iyileştirmede kullanılacak müdahale yöntemlerinin hedef odaklı yürütülmesi için bu detayların bilinmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın bazı limitasyonları bulunmaktadır. Öncelikle bireylerin çevresinde engelli bireylerle yakınlığı veya arkadaşlığı olup olmadığı sorgulanmamış ve bu faktörün etkisi çalışmada incelenememiştir. Ayrıca, önceki çalışmalarda incelenen gelir durumu, sosyal çevre vb. gibi önemli konularla ilgili de sorgulamaya gidilmemiştir. Çalışmada sorgulanmamış bir diğer husus ise öğrencilerin hangi dönemde olduğudur. Döneme göre engelli bireylere yönelik tutumların değişme ihtimali söz konusudur. Bunlar çalışmanın kısıtlılarıdır.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın sonucu üniversite öğrencilerinde engelli bireylere yönelik pozitif tutumun kadın olmak, sağlık alanında okumak ve ön lisans bölümlerinde eğitim görmekten kaynaklandığını, lisans eğitiminde olan erkek öğrencilerde ise öfke duygusunun diğer gruplara göre daha belirgin olduğunu gösterdi. Ayrıca çalışmanın örnekleminin genişliği konu ile ilgili sonuçların genellenebileceğini göstermektedir. Sonraki araştırmaların engelli bireylere yönelik tutumların negatif tutumların nedenlerini, bu tutumların öğrenci gözüyle nasıl değiştirilebileceğini ve pozitif tutumun nasıl güçlendirilebileceği sorularını araştırması önerilir.

6. Alana katkı

Çalışmanın sonuçları üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumlarının pozitif yönde geliştirilebilmesi için üzerinde durulması gereken bazı faktörleri açığa çıkarmıştır. Erkek öğrencilerin öfke duygusunu içeren tutumlarının öncelikli incelenmesi gereken konular olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, sağlık alanında okumanın duyu tutumu ile ilgili olumlu katkısının pekiştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan 24.03.2021 tarihinde, 03/13 numarasıyla onay aldı. Katılımcılar dijital formun başında ibraz edilen aydınlatılmış onamı içeren açıklamayı okuyup anladıklarını ifade eden seçeneği işaretleyerek onam verdikten sonra çalışmaya katılıp soruları görebildiler.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma mali destek almamış olup, herhangi bir kişi ya da kurum ile ilgili çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkısı

Fikir/Kavram: İK; **Tasarım:** İK; **Denetleme:** İK, ASÜ; **Kaynak ve Fon Sağlama:** İK; **Malzemeler:** İK, ASÜ; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** İK, ASÜ; **Analiz/Yorum:** İK, ASÜ; **Literatür Taraması:** İK; **Makale Yazımı:** İK; **Eleştirel İnceleme:** İK, ASÜ.

Kaynaklar

1. Fisher KR, Purcal C. Policies to change attitudes to people with disabilities. *Scand J Disabil Res.* 2017;19(2):161-174.
2. Oliver M, Barnes C. Disability studies, disabled people and the struggle for inclusion. In the sociology of disability and inclusive education. Routledge. 2013; 26-39.
3. World Health Organization. WHO Global Disability Action Plan 2014-2021: Better health for all people with disability. WHO.2015. Available from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/199544/9789241509619_eng.pdf
4. Urgancı S. Türkiye’de sosyal devlet ilkesi ve engellilere yönelik yayıncılık. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi; 2019. Available from <https://www.proquest.com/docview/2468401097?pqorigsite=gscholar&fromopenview=true>.
5. Paçacı İ, Yılmaz S. Türkiye’de sosyal devlet ilkesi ve engellilere yönelik yayıncılık. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Derg. 2018; 3:43-68.
6. Köten E, Erdoğan B. Sosyal dahil etme adı altında sosyal dışlanmanın yeniden üretimi: engelli gençler ve internet. *Sosyologca.* 2014;8: 129-149.
7. Küçükali A. Engellilere uygulanan sosyal politikaların değerlendirilmesi: Atatürk Üniversitesi örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Derg.* 2014;4(1):59-86.
8. Sezer F. Engelli bireylere karşı olumlu tutum geliştirmeye yönelik önleyici rehberlik çalışması; Deneysel bir uygulama. *Education Sciences,* 2012;7(1):16-26.
9. <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat?Mevzuatno=14214&Mevzuattur=7&Mevzuattertip=5>. Available from: www.mevzuat.gov.tr
10. Geçkil E, Kaleci E, Cingil D, Hisar F. The effect of disability empathy activity on the attitude of nursing students towards disabled people: A pilot study. *Contemp Nurse.* 2017;53(1):82-93.
11. Stachura K, Garven FA. National survey of occupational therapy students’ and physiotherapy students’ attitudes to disabled people. *Clin Rehabil,* 2007;21(5):442-449.
12. Hampton, NZ, Xiao F. Traditional chinese values and attitudes of Chinese University students toward people with intellectual disabilities. *Int J Dis Dev Edu.* 2009;56(3):247-261.
13. Freer JR. Students’ attitudes toward disability: A systematic literature review (2012–2019). *IntJ Inclusive Edu.* 2021:1-19.

14. Çelik F, Terkeş N, Uslular E, Şahin Ö, Savaş L, Karateke A et al. Hemşirelerin işitme engelli bireylere yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Derg.* 2017;20(4):244-253.

15. Şahin H, Bekir H. Üniversite öğrencilerinin engellilere yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Derg.* 2016;20(3):767-779.

16. Gedik Z, Tokar H. Üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumları ve sosyal beğenirlik düzeyleri. *Yükseköğretim ve Bilim Derg.* 2018;8(1):111-116.

17. Gokce A, Gunes G, Seyitoglu DC. The attitudes and behaviors of the medical faculty students of Inonu University towards the disabled. *Medicine Science.* 2016;5(2):351-62.

18. Çalbayram NÇ, Aker MN, Akkuş B, Durmuş FK, Tutar S. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin engellilere yönelik tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Derg.* 2018;7(1):30-40.

19. Gençtürk Z, Korkut G. Üniversite öğrencilerinin engelli bireylere yönelik tutumlarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Derg.* 2020;10(19):105-126.

20. Altunhan A, Bayer R, Açık MZ. Mardin Artuklu Üniversitesi öğrencilerinin engellilere yönelik tutumlarının incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Derg.* 2021;4(1):61-69.

21. Esentaş M, Vural M, Işıkgöz E. Engellilerde egzersiz ve spor eğitimi bölümü öğrencilerinin engellilere yönelik tutumlarının incelenmesi (Inönü Üniversitesi Örneği). *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Derg.* 2018;13(1):1-11.

22. Yaralı, D. Öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Education Faculty.* 2015;17(2):431-455.

23. Yelpaze İ, Türküm A. Adaptation and validation of Turkey version of multidimensional attitudes toward persons with disabilities. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Derg.* 2018;8 (14):167-187.

24. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. *Educ Psychol Meas.* 1970; 30(3):607-610.

25. Babaoğlu AB, Tekindal M, Büyükuysal MÇ, Tözün M., Elmalı F, Bayraktaroğlu T et al. Epidemiyolojide Gözlemsel Çalışmaların Raporlanması: STROBE Kriterlerinin Türkçe Uyarlaması. *Batı Karadeniz Tıp Derg.* 2021; 5(1):86-93.

26. University of Bern. STROBE Statement: Supporting journals & organisations. 2009. Available from: <https://www.strobe-statement.org/index.php?id=strobeendorsement>

27. Girli A, Sarı HY, Kırkım G, Narin S. University students’ attitudes towards disability and their views on discrimination. *Int J Dev Disabil.* 2016;62(2):98-107.

28. Şahin H, Akyol AD. Evaluation of nursing and medical students’ attitudes towards people with disabilities. *J Clin Nurs.* 2010;19(15-16):2271-2279.

29. Tervo RC, Azuma S, Palmer G, Redinius P. Medical students’ attitudes toward persons with disability: A comparative study. *Arch Phys Med Rehabil.* 2002;83(11):1537-1542.

30. Huskin PR, Reiser-Robbins C, Kwon, S. Attitudes of undergraduate students toward persons with disabilities: exploring effects of contact experience on social distance across ten disability types. *Rehabil Counseling Bulletin.* 2018;62(1):53-63.

31. Bergman MM, Hanson, CS. The relationship between participation in a sports camp and students’ attitudes towards persons with disabilities. *Occup Ther Health Care.* 2000;12(4):51-63.

32. Maclean D, Gannon PM. Australian University students’ attitudes towards disability: the first step to integrating students with a disability at university. *Australian Disabil Review,* 1995;1:63-71.

- 33.** Oermann MH, Lindgren L. An educational program's effects on students' attitudes toward people with disabilities: A 1-year follow-up. *Rehabilitation Nursing*. 1995;20(1):6-10.
- 34.** Rillotta F, Nettelbeck TED. Effects of an awareness program on attitudes of students without an intellectual disability towards persons with an intellectual disability. *J Intellect Dev Disabil*. 2007;32(1):19-27.
- 35.** Lindgren CL, Oermann MH. Effects of an educational intervention on students' attitudes toward the disabled. *J Nurs Res*. 1993;32(3):121-126.